

Szvedu Užpuolimas ant Czenstakavos

Tikras Atsitikimas. Parasde del "Saules" XX.

VI.

Oficeriams norint, Miulleris vel pradejo derybas. Nusiunte vienuolynan garsu sena ir iszkalbinga bajora Lenka. Vienuoliai szirdingai ji prieme, nes spejo, kad tik isz prievartos kalbino pasiduoti, isztikruju gi pastiprins juos ir patinkrins tas naujienas, kurios pasieke ir vienuolyna apie zmoniu sukilima Didziojoj Lenkijoje, apie kai kuriuos Szvedu nepasisekimus ir apie tai, kad Totoriu chanas eina isztremtami karaliai pagalbon.

Bet kaipgi apsiuyle vienuoliai! Pasiuntinis, tiesa, atnesse daug nanjien, bet tokiu baisy kurios ateme visiems vilti ir stipriausi tikejima galejo pajudinti.

Apsodo aplink ji vienuolyn kunigai ir bajorai, jis gi taip rodos atvirai pradejo pasakoti viska, taip galejosi nelaimingos tevyne. Daznai laikesi ranka uz galvos tarsi noredamas susilaikyti nuo nusiminimo, apyverksnis ziurejo in nukryziuota Jezu ir liudiu balsu taip kalbejo:

— Ak! kokiu baisiu laiku susilauke tevyne! Nera jau iszejimo! reikia pasiduoti Szvedu karaliai!... Broliai! griebetes kardu, noredami ginti karaliu Jona Kazimiera? Bet jis jau pats panikeino musu karalyste. Argi nezinote naujienos: jis sutiko gyventi be rupesciu, karuna gi atidave karaliui Gustavui. Jus nemorite jo apieiti, jis pats jus apleido. Jus norite numirti uz ji, jis gi nesirupina mus likimu. Teisingas musu karalius yra dabar Karolis Gustavas! Atminkite, kad dabar priesz savo vieszpati keliate rankas, kas yra nusidejimas priesz Szv. Kryziu ir Szv. Panele!

Saleje buvo tyta, tarsi mirtis perleke. Kas galejo buti laises nio uz ta naujiena, kad Jonas Kazimieras atsisake nuo karunos? Neintiketina, vienok pasiuntinys kryziaus akyaizdoje verkdamas tai pasakojo.

Jei tas butu buve teisybe, tolesnis pasiprieszinimas butu buves pasiuntinis. Bajorai uzsidege rankomis akis, vienuoliai uzsitrauke ant galvu gobturus ir stoji tyta... tik kunigas Kordeckis, ziuredamas in pasiuntini, tylomis sznabzdejo maldos zodzias.

Jaute pasiuntinys, kad visu akys atkreiptos in ji, nesmagu jam pasidare, vienok, mazai atkreipdamas domos kalbejo toliaus:

— Mano broliai! Gerbiameji ir meileji tevai! Nesiprieszinkite ilgiau! Neimkite ant szirdies, neimkite ant sazi nes taip sunkaus atsakymo. Ne jus vieni tuos Dievo namus pastatete, ne jums vieniems jie tarnaus, del jusu gi pasiprieszinimo taps bažnyčia sunaikinta. Leiskite geriaus, kad ji zydetu ir per ilgus amzius laimintu ta žeme, sunus mus ir ainius!

Czia parsidavels sudejo kryziu rankas ir pradejo verkti; bajorai ir tevai tylojo; visi nusimine.

— Lauku, tevai, jusu atsakymo! — tare nuliudes galva iszgama.

Umai pakilo isz vietos kunigas Kordeckis ir rintu, drasiu balsu tare:

— Tas, ka jusu mylista, sakote, kad Jonas Kazimieras apleido mus ir savo tiesas pavede karoliui Gustavui — melas! Isztremtoju musu vieszpaties szirdyje niekuomet nebuvo tokios vilties, kaip dabar; ir niekuomet taip uoliai nesidarbavo, kaip szio laiku, kad tik tevynei ramumas invykdyti,

nas Kazimieras butu atsisakes nuo sosto ale pasiuntinis pabreze Szvedu galybe apie kuria, delei Miullerio nepasisekimu buvo jau uzmirse. Dabar vel lindo jiems galvon mintis, kad juk tokios tvirtoves pasidave Szvedams, kaip Pznanis, Varшава Krakavos, kaipgi galetu szienka tvirtove iszlikti nepasidavusi?

— Ginsimes dar savaite, dvi tris, bet kas toliaus? Koks to ginimosi galas? — mane sau kai-kurie bajorai ir vienuoliai.

Visas krasztas buvo lyg nuskenkes jurose laivas, szis-gi vienuolynas tarsi stiebas kyszojo isz vandens. Argi galejo sudauzto laivo žmones, isikabine in ta stieba, dar manyti ne tik apie iszsigelbejima bet ir apie viso laivo isz vandens isztraukima?

Pagal žmonių iszskaityma — negalima.

Vienok, kuomet Zamoiskis gryzo salen, kunigas Kordeckis kalbejo:

— Mano broliai! Jum nemiegant nemiegu ir asz meldziuosi, kuomet jus szaukiates prie musu Globejos praszydami pagalbos. Nuvarges, silpnas esmi lygiai kaip ir jus; atsakomybe mano gal dar didesne uz jus, vienok asz tikiu, kodėl gi jus pradete svyruoti?... Nusiiraminkite, argi jau jusu uztemdytos akys nemato didesnes galybes, kaip Szvedu? Argi jau manote, kad nera pagalbos, kad jau jokia ranka nesutrupins ju galybes? Jei taip yra mano broliai nusidedate priesz Dievo mielaszirdyste, priesz musu Vieszpaties visagalybe, priesz galybe tos Globejos, kurios tarnais vadinares. Kas jusu iszdrys pasakyti, kad ta Szv. Karaliene nepataikys musu apginti ir nesuteiks mums pergalejimo? Todel praszkykime jos, meiskime diena ir nakti, kol iszturejimu, nusižeminimu azaromus pasiaukojimu nesuminkstinsime. Jos szirdies nepermaldausime. Jos uz senosius musu nusidejimus!

— Teve! — tare vienas bajoru — ne nuo paciu gyvasties ne pacios ir ne vaikai mums rupi, tik bijomes tu nedoru žmonių, kurie, paeme tvirtove galetu galetu kesintis ant Szventojo paveikslu.

— Ir uz tai nenorime imti ant saves atsakomybes! — pridure antras.

— Nes niekas neturi tiesos ant saves prisiimti, dargi ir kunigas Kordeckis! — atsiliepe trezias.

Bajorai vienas-antras atsiliepe, vienuoliai gi ligszio tylojo.

Kunigas Kordeckis vietoj atsakymo pradejo melsties.

— Vieninteliu Sinaus Motina! — tare pakeles akis. Ir rankas in dangu — jei aplankei mus tadel, idant Tavo sostineje iszturejimo, tikejimo Tau, tevynei, karaliui ir kitiems paveizda duotumem. jei iszsrinkai ta vieta idant per ja sužadinti žmonių sažine ir apginti visa kraszta—susimilk gi ant tu, kurie nori savyje Tavo malonių upeli sustabdyti, Tavo stebuklus užkenkti, prieszinties Tavo szventai valiai...

Kiek patylejes, atsisuko in susirinkusius bajorus ir tare:

— Kas tokia atsakomybe pasims ant savo peziu? Kas panores užkenkti Marijos stebuklam, jos mylistei, szio kraszto Kataliku tikejimo pagalbai?

— Vardan Dievo Tevo ir Szventosios Dvasios atsiliepe keliatas balsu — apsaugok mus, Vieszpatie!

— Neatsiras toks! — susztuko ponas Zamoiskis.

Tie vienuoliai, kurie pirmiaus abejojo, pradejo musztis in krutine, nes labai persigando. Ir niekas jau sz vakara nemane apie vienuolyno atidavima.

Nors senesniuju szirdys ir sustiprejo, vienok iszgamos sekla daug pikto padare.

APLAIKYS TEVO MILIJONUS.

Dorris Duke (ant kaires) ir josios motina Mrs. James B. Duke isz New Yorko. Dukrele turi vos 15 metu, bet po tevo mircziai aplaiki jojo visus milijonus — apie penkesdeszimis milijonu dolerių. Duke buvo "tabokiniu karaliu."

Žinia apie karaliaus Jono Kazimiero atsisakyma nuo sosto ir apie nustojima vilties sulaukti isz kur nors pagalbos pasieke moteris, nuo tu sužinojo tarnai, pastarieji pranesze tai kareiviams, kur blogiausi padare szio žinia inspuoli. Mazai ant to paise kaimieciai bet kareiviai, priprate savo matu kare matuoti, pradejo susieiti tarp saves, kalbėti apie tai kad negalima ilgiaus ginties, murmejo ant uesuprantanciu reikalo vienuoliu atkaklumo.

Vienas artileristas, Vokietis, neisztikimas žmogus, patare kareiviams patiems painiti savo rankosna tvirtoves likima ir pradeti su Szvedais tarties. Atsirado to sumanymo szalininkai bet dauguma prieszinių buvo tokiam parsidavimui. Martynas darbavosi kiek galejo, kad tik užkenkti tam, ant galo pranesze apie visa kunigui Kordeckiui.

Kunigas Kordeckis umai isz pasakymu iszrove tik ka pradėjusia iszdavyste

Pirmiausia praszalino isz tvirtumos ana neisztikima Vokietii bijodamas, kad tasai pareis Szvedu pusen ir pranesz jiems silpniasias tvirtoves puses. Paskiaus praszalino ir kitus maiszto vadus. Ant gale dvigubai padidines kareiviams menesine alga, liepe jiems prisiiekti, kada iki paskutinio kraujo laszo gins tvirtove.

Paddino taippat ir sargyba, nutares dar labiaus prižiureti kaip samdytus kareivius taip ir bajorus, lygei ir savo vienuolius. Senesnieji tevai buvo paskirti in nakties chorus; jauniesieji turejo, iszskyrus bažnyczios pamaldas, ir ant muru laikyti pamaldas. Ant rytojaus peržiureta pestininkai; paskirta in kiekviena bonia po viena bajora su savo tarnais, deszintis vienuoliu ir du artileristai. Visi jie diena ir nakti turejo budeti savo vietose.

Prie sziaur-rytu bonios atsiesto geras kareivis ponas Zigmuntas Mosinskis, tas pats kurio vaikas stebuklingu budu iszluko, nors kulka nukrito ties jo lopsziu. Prie vakaru bonios paskirta tevas Meleekis, isz bajoru gi jaunas, bet drasus vyraus, ponas Mikalojus Krysztaporskis. Reikia pamineti kad prie Mosinskio buvo paskirtas dar tevas Hilarius Slavoszevskis. Rytu-pietu bonia apeme ponas Petras Czarneckis su ponu Andriumi, prie ju Martynas, o prie ju buvo tevas Adomas Stipulskis, pirmiaus kariume-neje tarnaves. Tas, reikalui esant, noriai atsisaites rankoves szaude isz armotos, o in lekiojanezias kulkas dar maziaus atkreipe aki, negu senas vachmistras Soroka. Ant galo prie vakaru-pietu bonios paskirta ponas Skuzevskis ir tevas Danielius Rychtalskis, ku-

si, jei jis taip derybu trokszta. Tokiu budu apgulimas visetesi, o szalta žiema jau artinosi. Pradejo szalti. Szvedai glaudesi prie ugniaukuru, veldami geriaus numirti nuo vienuolyno kulku, negu suszalti.

Suszalusi žeme apsunokino szaneu pilima. Apgulimas nesiseke. Ne tiktai aficeriai, bet ir visa kariuene viena tik zodi žinojo: "derybos."

Nuejo pas Miulleri pasiuntiniais tevas Marcellis Dobrosz ir mokytas kunigas Sabastijonas Slavieckis. Miulleris, matydamas tare sutikimo vilti, isz džiaugsmo net rankas tryne.

Nes jau nebe Czenstakava, tik visas krasztas rupejo. Vienuolynui pasidavus, Lenkai galutiniai butu nustoje vilties, ir Lenkija lengvai butu patekusi in Szvedu karaliaus rankas, prieszinaigi gi, pasiprieszinimas ir pergalejimas galetu sustiprinti visu szirdis ir iszszaukti baisia kare. Žinojo gerai ta Miulleris ir jaute, kaip jis ezia inklimpo, kokia atsakomybe ant saves prisieme. Žinojo, kad arba užsitarnaus marszalo laipsni, arba visai gupuls. Kadangi jau ir patsai buvo persitikrines, kad negales perkasti szio "rieszuezio," prieme tadel kunigas labai mandagiai, kaip karaliaus ar sultano pasiuntinius. Užprasze juos in puota, patsai gere uz ju sveikata, o taippat uz kunigo Kordeckio ir uz Zamoiskio sveikata; apdovanojo paskiaus juos, ant galo inteike lengvas pasidavimo iszlygas, kad nei kiek neabejojo, jog jos noriai bus priimtos.

Tovai, kaip pridera vienuoliams, padekavojo, paeme popieriu ir iszejo. Miulleris insake, kad 8 valanda visi vartai butu atidaryti. Džiaugsmas Szvedu kariueneje pasidare didziausias. Kareiviai iszejo isz uz szaneu ir apsisakimu, vaikszeziojo aplink murus ir kalbejosi su apgultaisiais.

Isz vienuolyno vienok praneszta, kad tokiame svarbiame klausyme, vienuolyno perdetinis turi pasikalbėti su visu susirinkimu. Prasze tadel vienuoliai dar viena diena veliaus paskirti pasidavima. Miulleris sutiko, tuo tarpu vienuolyn kalbėti per nakti.

Nors Miulleris ir buvo senas visko prityres karvedis, nors daug jau derybu vede su invairiais miestais, vienok neramiai plake jo szirdis, kuomet ant rytojaus pamate prisirtinančius prie jo namu du vienuolius.

Tai ne tie patys buvo pasiuntiniai: prieszakyje ejo kunigas Motiejus Bleszinskis, kuris nesze laiszka su peezetimis; pasikui ji ejo nuleides galva, rankas ant krutines sudejes, tevas Zacharijas Malachovskis.

Generolas prieme juos prie viso savo sztabo ir garsesniuju pulkininku ir, mandagiai atsakes ant kunigo Bleszinskio pasveikinimo, paeme greit isz jo ranku laiszka, praplesze ir pradejo skaityti.

Tuojaus persimaine jo veidas: kraujas dauze jam in galva, akys iszvirto, isz piktumo net plaukai ant galvos pasisziausze. Valandele net negalejo kalbėti, tik parode ranka laiszka kunigaikszeziui Heskui, kuris, perskaites laiszka, atsisuko in pulkininkus ir ramiai tare:

— Tik tiek vienuoliai pranesza, kad ligtol neisziades karaliaus Jono Kazimiero, kol naujojo karaliaus pirmiunkas nepranesz, arba, kitaip sakant nenori karoliaus Gustavo pripazinti

— Toliaus bus

BALTRUVIENE

In Jungstona nuvykau, Ant trumpos valandele sustojau,

Naujiena iszgirdau, Ir sau uzirasziau.

Badai kelios bobos ten yra, Kožna paniekina savo vyra, In koza tankiai sodina, Nuo visoku asilu vadina.

Bet vyrai tame kalti. Nuo bonkutes ne nori atsitraukti,

Akis užsiypyle per dienas, Neiszipagarioja ne vienas. Isz juju girtybes kiti pasinaudoja,

Bobeles prie saves vilioja. O kada bobele pasileidžia, Vyrai jaises apleidžia.

Bukite dorais del savo moteriu, Nepraleidinekite savo dolerių, Jusu moterelis jus neapleis, Ir neužsidavines su kitais.

Vorcesterio mergaites saugokites, Su pesztukais neužsiduokite, Ba tai užvyduoliai dideli, Stengesi inkasti kur gali.

Jaigu merginos ant baliaus ne eina, Ir ant kampu nesueina, Tai tuojaus kerszina, Ir visai paniekina.

Kaip tai nesenei patiko vienai, Einant namon andai, Pasislepes vanagas už medžio stovęjo,

Ant mergaites isz netycziu tykojo, Dantimis barszkino, Akmenais kerszino.

Bet aniolas isz dangaus nusileido, Kumszezia in nosi paleido, Mergina adgyne, Vanaga po kojom pamyne.

Gerali padare, Kad snuki uždare, Vanagui, Rakaliui.

Daug vargo nukentejau, Kada po Illinoju važinejau, In Gerry pasukau, Ir isz piktumo vos netrukau.

Tuo in viena stuba nuejau, Puse tuzino mergeliu radau, Ir kelis Italijonus užtikau, Ilgai buti ten negalejau.

Ba nuo vieno czesnako galva suskandejo, Kaip kalvio dupleks dundejo.

Netoli stovejau, Viska gerai regejau, Pradejo klykti, Ir cypiti.

O jus mano dukreles, Susivede kaip avelas, Su Italijonais paliaukite, Su jais neužsiduokite.

Vardus visu pagarsysiu, Viska iszduosiu, neslepiau, Lietuvius paniekinau, O ir visai iszvadinau.

Be to in aptieka užejau, Ten dvi mergiecas užtikau, Bet žiuret ant ju negalejau, Isz piktumo net drebeju.

Miltu ant terlu pirkti norejo, Bet susikalbet negalejo, Viena nevos prakalbėjo: Gimi "monki" sustenejo.

Jes mis, ju tikra monki, Ju frend look laik donki. Aptiekorius nusiszyposjo, Man su ranka pamoko,

O iszrode kaip bezdionka, Toji pagonka.

JOS. P. MILAUSKAS
Lietuvizkas Skvajeris

Apdraudžia nuo ugnies namus, automobilius ir kitokius daiktus geriausiose kompanijose. Atlieka visokius legaliziskus reikalus.

32 W. PINE ST.
MAHANOY CITY, PA.

Dr. T. J. Tacielauskas
Pirmutinis Lietuvizkas
Dentistas Mahanojuje.
Ant antro floro Kline Sztoro.
19 W. Center St. Mahanoy City

